

1. Általános adatok

1.1. A tervezési terület azonosító adatai

<i>a)Lehatárolás</i>	
Megye:	Borsod-Abaúj-Zemplén
Település:	Abaújkér
Hrsz:	A 054/14b hrsz-ból 0,1089 hektár: az N330114-E808471, N330175-E808479, N330172-E808499, N330117-E808489 EOVS koordinátájú töréspontokkal körülhatárolt terület; a 054/15b hrsz-ból 0,0823 hektár: az N330117-E808489, N330172-E808499, N330161-E808514, N330121-E808507 EOVS koordinátájú töréspontokkal körülhatárolt terület; a 054/16b hrsz-ból 0,041 hektár: az N330161-E808514, N330121-E808507, N330154-E808525, N330123-E808519 koordinátájú töréspontokkal körülhatárolt terület; azaz a N330114-E808471, N330175-E808479, N330154-E808525, N330123-E808519 EOVS koordinátákkal lehatárolt terület.
Terület:	0,2322 hektár.
<i>b)Védelmi státusz</i>	Természeti emlék
<i>c) Védelemre tervezett természeti terület esetében a működési területe szerint érintett nemzeti park igazgatóság,</i>	Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, 3758 Jósvafő, Tengerszem oldal 1.
<i>d) Tervezési területen illetékes természetvédelmi hatóság,</i>	Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, 3530 Miskolc, Mindszent tér 4.
<i>e) Tervezési területtel átfedő, európai közösségi jelentőségű, vagy nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó terület megnevezése és sorszáma</i>	nincs ilyen

1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

Az abaújkéri Gyűr-völgyben elhelyezkedő Ördög-szikla szabálytalan formájú, geológiai és kultúrtörténeti jelentőséggel bíró riolit ártufa sziklaalakzatának - un. kaptárkő - valamint természeti környezetének megőrzése.

1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

Település neve	Hrsz/alrészlet	Kiterjedés (ha)	Művelési ág	Tulajdonos, tulajdonosi csoport	Vagyongkezelő
Abaújkér	054/14b*	1,69	Gyep (legelő)	magán	tulajdonos
Abaújkér	054/15b*	0,36	Gyep (legelő)	magán	tulajdonos
Abaújkér	054/16b*	0,26	Gyep (legelő)	magán	tulajdonos

A részben érintett helyrajzi számokat *-gal jelöltük.

1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos előírások

A tervezési területen nem található üzemtervezett erdő.

Abaújkér község hatályos, 2003-as településrendezési tervében „természeti terület” besorolással szerepel, egyéb előírást a terv nem tartalmaz.

A területen a „Bányaszolgalmi” jog bejegyezve a TIGÁZ, FGSZ, és a MOL részére, gázvezeték elhelyezésének biztosítására.

2. A tervezési terület állapotának leírása

2.1. Környezeti elemek

A terület mérsékelten hűvös – mérsékelten száraz éghajlatú. Jellemző adatait a következők:

Napfénytartam:	1850 óra/év
Évi középhőmérséklet:	8,5-9,0 °C
Évi csapadékösszeg:	400-650 mm
Hótakarós napok száma:	40-45 nap
Ariditási index:	1,05-1,20
Jellemző szélirány:	ÉK, DNY
Átlagos szélesség	2 m/s

A tervezési területen vízfolyások és állóvizek nincsenek.

Közettanilag a területen található riolit lavinatufa képződmények a miocén korú Vizsolyi Riolituffa Formációhoz tartoznak. A riolit és riolituffa máladékaira a felső pleisztocén idején lösz és agyagos lösz rakódott jelentős vastagságban. A lösz a Gyűr-völgy tetejét és oldalait egyaránt borítja, a lavinatufa képződmények a völgy oldalában elhelyezkedő, löszből kiemelkedő objektumok.

2.2. Élettelen természeti értékek

A Gyűr-völgy legnagyobb sziklája az Ördög-szikla, amely kb. 8-9 méter magasságban és 14-16 méter szélességben látszik ki a takaró lösz alól. A kaptárkövet riolit lavinatuffa, áthalmazott riolituffa és tufit építik fel. Az utóbbiak esetenként diatomásak, különösen a lavinatuffában gyakoriak a fumarolász kifúvások nyomai, a kovásodás és az agyagásványosodás. A kaptárkövet magába foglaló völgy a vastag löszrétegbe a csapadékvíz időszakos jellegű lefolyásával keletkezett, jellegzetesen meanderező, meredek falú löszvölgy.

2.3. Biológiai jellemzők

A kaptárkö körül, völgyoldali és tetői pozícióban értékes, természetközeli állapotú löszpusztagyep (*Salvio-Festucetum rupicolae*) található, számos védett fajjal. A védett területen ezek közül kiemelhető a dunai szegfű (*Dianthus collinus*), valamint a csinos árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*) állománya.

A szikla felső részein és tetején kis foltokban nyílt sziklagyep található, kevés és gyakori fajjal. A szikla oldalában, a savanyú kőzeten néhány tő szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*) is megtalálható.

A kaptárkö tövében, oldalában, illetve a szikla egy részén spontán eredetű akácok találhatók. Az akác (*Robinia pseudo-acacia*) a gyökérzetével sajnos mállasztja, repeszi a riolituffát, ezzel roncsolva a kaptárkö szerkezetét. Egyes gyökerek közvetlenül fülkékből nőnek ki, illetve fülkébe nőnek be, így fokozottan is veszélyeztetnek. Az állomány nagy része viszonylag fiatal, de magán a sziklán magtermő egyedek is élnek. A fiatal akácok kitarakja a sziklát, amelynek csak a csúcsa látszik ki a lomb mögül.

2.4. Táj- és kultúrtörténeti adottságok

Az abaujszántói vasútállomással szemben emelkedő Gyűr-hegy (az 1974. évi kataszteri térképen Középső-Gyűr és Gyűr néven szerepel) É-i lábánál húzódik a Hömpörgő-völgy vagy más néven Gyűr-völgy. A löszplatóba meredek fallal mélyedő völgy nagy ívű kanyarulatánál egyedi, hatalmas riolituffa tömb emelkedik, melyet a helyi lakosok Ördög-sziklának neveznek. A szikla oldalában 5 db fülke van. A fülkék a szikla középső és felső részén, tájolás szerint keleti és északi oldalán találhatóak. A szikla keleti oldalának aljában egy beomlott sziklahelyiség bejáratának felső, boltíves része látható.

A lelőhelyet Saád A. említette először. Topográfiai táblázatában 6 db fülkét jelölt, Későbbi táblázatában viszont már csak 3 db fülkét tartott nyilván. Az Ördög-sziklát Mihály Péter 1975-ben mérte fel.

A sziklához valószínűleg a helyi hiedelemvilágban „kövéválási” legendák kapcsolódnak (Szendrey 1922).

Saad Andor (1972) kutatásai szerint, kultúrtörténeti szempontból valószínűleg egykori méhészkedés nyomait őrzik, és a vadméhek befogására használták.

4.3. Térképek

